

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19–20 травня 2022 року)

Суми
Сумський державний університет
2022

2. АрміяInform.«СІМІКи» – це місток між цивільним населенням і військовими: веб-сайт.
URL: <https://armyinform.com.ua/2021/05/06/simiky-cze-mistok-mizh-cyvilnym-naselennyam-i-vijskovymu/> (дата звернення 25.04.2022).

КРИПТОВАЛЮТА ЯК ОБ’ЄКТ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Красилюк М. О.

*аспірант Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету*

Думчиков М. О.

*к.ю.н., старший викладач кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

Законодавчий вакуум – це підґрунтя для правопорушень та значна затримка економічного та правового розвитку держави. Неможливо будувати міцну економіку та сприяти розвитку бізнесу, не приділяючи увагу та не вирішуючи «проблемні» питання, що постають перед державою.

Термін «криптовалюта» не має єдиного визначення, а деякі з науковців відносять її до цифрових грошей (валюти), деякі – до віртуальної грошової одиниці. Проте є ознаки, які відрізняють криптовалюту від інших віртуальних валют, серед яких: оцінка, структура, анонімність, прозорість, виконання трансакцій, правові аспекти.

Тому до переваг використання криптовалюти можна віднести: децентралізацію, неможливість підробки, дефляцію, низька вартість обслуговування тощо. Слід зазначити, що на даний момент не існує чіткого алгоритму оподаткування, що буде працювати для кожної країни без виключень.

Враховуючи економічні, соціальні, законодавчі та культурні особливості держав, визначення правового статусу криптовалюти відбувається по-різному.

Беручи до уваги той факт, що додаткові кошти для державного бюджету, а особливо у нинішній економічній ситуації ніколи не є зайвими та можуть бути ефективно витрачені на видатки за різними сферами, питання оподаткування криптовалюти на сьогодні постало досить гостро, як спосіб залучення державою додаткових коштів для забезпечення виконання нею своїх завдань та функцій.

Втім якщо звернути увагу на досвід зарубіжних держав, то можемо з упевненістю стверджувати, що в Україні необхідно впроваджувати свою стратегію регулювання ринку криптоекономіки. Не зважаючи на приблизно однаково високий рівень економічного розвитку Німеччини, Японії та Канада, у кожній з цих країн присутнє своє регулювання криптовалюти. Враховуючи економічні та політичні особливості цих держав, ми створили

таблицю для структуризації інформації відносно правового та податкового регулювання криптовалюти (таблиця 1) [5; 6; 7].

Країна	Статус криптовалюти	Оподаткування
Німеччина	Приватні гроші, фінансовий інструмент.	Купівля-продаж цифрових валют була визнана операціями приватної торгівлі і стала класифікуватися як податок на доходи. Податок з таких операцій стягується тільки в тому випадку, якщо між датою покупки і продажу криптовалюти не минуло 12 місяців. Річний прибуток від торгівлі криптовалютами залишається повністю неоподатковуваним у розмірі до 600 євро за один рік. ПДФО становить від 14% до 45% залежно від отриманого прибутку податкових класів.
Японія	Повністю легалізована; використовується як засіб платежу	Похідні операції з криптовалютою підлягають комплексному оподаткуванню з максимальною ставкою податку 55% (прибутковий податок 45%, податок з резидентів 10%). Податкова ставка становить приблизно 20% (прибутковий податок 15%, податок з резидента 5%) незалежно від суми доходу.
Канада	Цифрове представлення вартості; цифровий актив.	Криптовалюта оподатковується, як і будь-яка інша інвестиція в Канаді. 50% прибутку обкладаються податком і додаються до вашого доходу за звітний рік.

Таблиця 1. Визначення правового статусу криптовалюти в Німеччині, Японії та Канади та її оподаткування

Проаналізувавши дані наведені в Таблиці 1, зазначимо, що податкове регулювання в цих країнах було б неможливе, якщо криптовалюта попередньо не була визначена у законодавстві або фінансовими регуляторами.

Питання, що стосується правової природи цифрової валюти і операцій з нею розглядається в кожній державі по-різному. Зважаючи на значний економічний розвиток, організованість податкових та фінансових систем зарубіжних країн, що були

проаналізовані, робимо висновок, що саме від здатності швидко реагувати на поставлені завдання та події, що відбуваються у цифровому світі залежить значна частка надходжень коштів у державний бюджет.

Регулювання цифрової валюти наявними методами неможливий, тому трансформаційність законодавства та його здатність змінюватися з необхідною швидкістю є однією із фундаментальних вимог сьогодення.

У лютому 2022 року Верховною Радою України було прийнято Проект Закону «Про віртуальні активи» [4], у зв'язку з чим, вважаємо за необхідне розглянути зміст та проаналізувати перспективи правового та податкового регулювання криптовалюти в Україні.

Законопроектом передбачено внесення змін до Податкового кодексу України. Зокрема враховано визначення понять «криптовалюти» та похідних від цього, запропоновані ставки оподаткування відносно діючого Податкового кодексу України та зі змінами впровадженими щодо криптовалюти. Визначено тлумачення фінансового результату від операцій з криптовалютою.

На основі аналізу пропонуємо наступне у сфері оподаткування:

1. Ввести прогресивну ставку оподаткування криптовалюти починаючи від відсотку нижчого, за базу оподаткування (3 податкові класи, від 5%-15%).
2. Звільнити від оподаткування інвестиційний прибуток строком на 3 роки, задля стимулювання розвитку інвестиційного ринку криптовалют.
3. Визначити обов'язком кіберполіції здійснення моніторингу трансакцій фізичними та юридичними особами, що підозрюються у «відмиванні коштів» та будь-якими зловживаннями використовуючи особливості криптовалюти.
4. Зобов'язати Національний банк України здійснювати роль фінансового регулятора криптоактивів в Україні, визначити порядок ліцензування криптовалютних бірж.
5. Покласти відповідальність на єдиний правоохоронний орган, що здійснює протидію фінансово-економічним злочинам у вигляді моніторингу за особами, що підозрюються у недобросовісному обліку загального фінансового результату від операцій з криптоактивами.
6. Покласти відповідальність на Державну податкову службу України у виді створення та обліку особистих електронних кабінетів, де за допомогою електронно-цифрових підписів (задля ідентифікації особи) буде вестися облік придбання або створення криптоактивів.

7. Покласти відповідальність на Державну податкову службу України з приводу моніторингу операцій з криптоактивами, у разі виникнення підозр у зловживанні податковими деклараціями.

8. Передбачити можливість декларувати збитки від операцій з криптоактивами у відповідний звітний період з можливістю продовження до визначеного терміну сприяння розвитку інвестиційного клімату криптовалюти в Україні.

Для ефективного правового регулювання, закон потребує змін, деякі з яких були нами запропоновані, щоб дійсно вирішити проблему на фундаментальному рівні необхідно прийняти новий підхід у взаємодії всіх регулюючих органів України.

Неможливо спрогнозувати, чи не з'явиться новий тип цифрової валюти уже наступного дня та враховуючи швидкість розвитку сучасних технологій завжди існує вірогідність, що на ринку може виникнути щось принципово нове.

Україні необхідно вчитися до швидких змін у цифровому та технологічному світі. Виключно адаптивність державних органів та реагування на зміни у світовій економіці та тенденціях може призводити до економічного зростання та розвитку країни у будь-яких сферах. Досвід з правовим регулюванням криптовалюти показує чітку неспроможність фінансових регуляторів та законодавчих органів швидко реагувати на зовнішні зміни економіки та приймати відповідальні рішення. Швидкість реагування в 6 років на визначення правового статусу криптовалюти не є тим рівнем на який спроможна потенційна європейська держава.

Для того, щоб мати уявлення про подальші можливості оподаткування криптовалюти в Україні, необхідно використовувати та переймати досвід провідних країн.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Helke Kuballe, Hendrik Kuhl Die Besteuerung von Kryptowährungen in Deutschland. CH-D Wirtschaft. 2018. № 1. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ch/pdf/ch-d-wirtschaft.PDF>.
2. 仮想通貨税制、来年度は変わらず——申告分離課税、損益通算など持ち越し【2020年】. URL: <https://www.coindeskjapan.com/31283/>.
3. Guide for cryptocurrency users and tax professionals. URL: <https://bit.ly/38WUegb>.
4. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.